

Briuselis, 2023 m. birželio 7 d.
(OR. en)

10027/23

Tarpinstitucinė byla:
2022/0401(APP)

SOC 415
ANTIDISCRIM 117
GENDER 119
JAI 758
FREMP 167

PRANEŠIMAS

nuo:	Nuolatinių atstovų komiteto (COREPER I)
kam:	Tarybai
Ankstesnio dokumento Nr.:	9539/23
Dalykas:	Pasiūlymas dėl TARYBOS DIREKTYVOS dėl lygybės įstaigoms taikomų standartų vienodo požiūrio į asmenis, nepriklausomai nuo jų rasinės ar etninės kilmės, srityje, vienodo požiūrio į asmenis, nepriklausomai nuo jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos, užimtumo ir profesinėje srityje, vienodo požiūrio į moteris ir vyrus socialinės apsaugos srityje ir dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo, kuria panaikinami Direktyvos 2000/43/EB 13 straipsnis ir Direktyvos 2004/113/EB 12 straipsnis – Bendras požiūris

I. ĮVADAS

2022 m. gruodžio 7 d. Komisija pateikė Tarybai pasiūlymą dėl Tarybos direktyvos dėl lygybės įstaigoms taikomų standartų vienodo požiūrio į asmenis, nepriklausomai nuo jų rasinės ar etninės kilmės, srityje, vienodo požiūrio į asmenis, nepriklausomai nuo jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos, užimtumo ir profesinėje srityje, vienodo požiūrio į moteris ir vyrus socialinės apsaugos srityje ir dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo, kuria panaikinami Direktyvos 2000/43/EB 13 straipsnis ir Direktyvos 2004/113/EB 12 straipsnis.

Pagal ES lygybės srities teisės aktus reikalaujama, kad visos valstybės narės paskirtų lygybės įstaigas, kurios kovotų su diskriminacija dėl rasinės ar etninės kilmės (Direktyva 2000/43/EB), taip pat dėl lyties (Direktyva 2004/113/EB). Lygybės įstaigos teikia pagalbą diskriminacijos aukoms, vykdo nepriklausomas apklausas, skelbia ataskaitas ir teikia rekomendacijas su diskriminacija susijusiais klausimais. Šiuo metu lygybės įstaigų įgaliojimai ir kompetencija valstybėse narėse labai skiriasi. Siūloma direktyva siekiama sustiprinti jų vaidmenį ir nepriklausomumą, nustatyti minimaliuosius jų veikimo standartus ir išplėsti jų įgaliojimus, kad jie apimtų klausimus, kuriems taikomos direktyvos 79/7/EEB ir 2000/78/EB, kuriomis šiuo metu nesuteikiama įgaliojimų lygybės įstaigoms.

Pasiūlymas yra grindžiamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 19 straipsnio 1 dalimi, kurioje ES suteikiama kompetencija kovoti su diskriminacija dėl lyties, rasinės ar etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos. Dėl siūlomos direktyvos bus deramasi pagal SESV 19 straipsnio 1 dalyje numatytą specialią teisėkūros procedūrą, pagal kurią Taryba, gavusi Europos Parlamento pritarimą, sprendžia vieningai. Komisija pasiūlymą priėmė kartu su kitu pasiūlymu dėl lygybės įstaigoms taikomų standartų, kuris apima dvi kitas lygybės srities direktyvas ir yra grindžiamas SESV 157 straipsniu (įprasta teisėkūros procedūra)¹.

IT ir PT nacionaliniai parlamentai ir vienas iš dviejų CZ parlamento rūmų (Senatas) pateikė nuomos dėl Komisijos pasiūlymo. LT parlamentas taip pat paskelbė rezoliuciją dėl pasiūlymo².

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas nuomonę priėmė 2023 m. kovo 22 d.³

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas nuomonę pateikė 2023 m. vasario 2 d.⁴

EE laikosi parlamentinio tikrinimo išlygos.

¹ Žr. dok. 10038/23.

² Peržiūrėti pasiūlymo Komisijos nebuvo reikalaujama.

³ Dok. 8910/23.

⁴ Dok. 6296/23.

II. NAGRINĖJIMO TARYBOJE PADĖTIS

Socialinių klausimų darbo grupei nagrinėjant pasiūlymą⁵, pirmininkaujanti valstybė narė išsamiai koregavo tekstą, kad išspręstų delegacijų pareikštus susirūpinimą keliančius klausimus. Daugeliu padarytų pakeitimų siekiama atsižvelgti į taikomų nacionalinių sistemų įvairovę ir ypatumus, nes visos valstybės narės jau yra įsteigusios lygybės įstaigas pagal savo atitinkamas teisinės ir administracines sistemas.

Pagrindiniai pakeitimai, be kita ko, yra šie:

1. 3 straipsnyje paaiškinta lygybės įstaigų nepriklausomumo sąvoka, visų pirma, kiek tai susiję su jų organizacine ir vidine struktūra ir įvairių kompetencijų vykdymu.
2. Taip pat padaryta 4 straipsnio pakeitimų siekiant užtikrinti, kad lygybės įstaigoms būtų suteikta pakankamai išteklių, kartu suteikiant pakankamai lankstumo, kad jos galėtų prisitaikyti prie skirtingų nacionalinių aplinkybių ir taikomų sistemų.
3. Siekdama didesnio aiškumo, pirmininkaujanti valstybė narė 8 straipsnį padalijo į du straipsnius, kurių vienas skirtas „Tyrimams“ (8 straipsnis), o kitas – „Nuomonėms ir sprendimams“ (8a straipsnis).
4. Siekiant atsižvelgti į tai, kad valstybių narių teisinės sistemos labai skiriasi, buvo patikslintos 9 straipsnyje numatytos valstybių narių galimybės lygybės įstaigoms suteikti ginčų nagrinėjimo įgaliojimus.

⁵ Posėdžiai vyko 2023 m. sausio 10 d. ir 20 d., vasario 7 d., kovo 2 d., kovo 20–21 d., balandžio 18–19 d. ir gegužės 15 d. ir 25 d.

5. Kalbant apie 16 straipsnyje nurodytus stebėsenos ir ataskaitų teikimo mechanizmus, dabartiniame tekste paaiškinama, kad rodikliai nustatomi įgyvendinimo aktu, kuris turi būti priimtas pagal nagrinėjimo procedūrą. Be to, patikslintame tekste numatytas terminas (*24 mėnesiai po direktyvos įsigaliojimo dienos*), per kurį Komisija turi priimti įgyvendinimo aktą, ir paaiškinama, kad rodikliai bus susiję su „pagal šią direktyvą paskirtų lygybės įstaigų veikim[-u]“, o ne su pačios direktyvos praktiniu poveikiu.
6. Perkėlimo į nacionalinę teisę laikotarpis pakeistas į 36 mėnesius, o Komisijos pasiūlyme buvo 18 mėnesių.

III. PIRMININKAUJANČIOS VALSTYBĖS NARĖS KOMPROMISINIS PASIŪLYMAS

2023 m. gegužės 31 d. pirmininkaujanti valstybė narė Nuolatinių atstovų komitetui pateikė kompromisinį tekstą⁶, kad 2023 m. birželio 12 d. EPSCO tarybos posėdyje būtų galima susitarti dėl bendro požiūrio. Labai didelė delegacijų dauguma pritarė pirmininkaujančios valstybės narės tekstui. Viena delegacija paprašė pakeisti nuostatas dėl stebėsenos ir ataskaitų teikimo (44 konstatuojamoji dalis ir 16 straipsnis), o kita delegacija pareiškė likusius susirūpinimą keliančius klausimus ir pateikė tikrinimo išlygą.

Norėdama gauti tvirtus įgaliojimus ir kuo didesnę delegacijų paramą, pirmininkaujanti valstybė narė parengė naują kompromisinį pasiūlymą, kuris Nuolatinių atstovų komitetui buvo pateiktas 2023 m. birželio 7 d.⁷ Pirmininkaujanti valstybė narė performulavo 8 straipsnį dėl lygybės įstaigoms suteiktinų įgaliojimų vykdyti tyrimus ir į 16 straipsnį įtraukė naują sakinį dėl stebėsenos ir ataskaitų teikimo, kuriame teigiama, kad lygybės įstaigų veikimo rodikliai neturi būti skirti reitingavimui arba konkrečioms rekomendacijoms, skirtoms atskiroms valstybėms narėms, teikti.

Beveik visos delegacijos galėjo pritarti naujam kompromisiniam tekstui ir nė viena delegacija jam neprieštaravo.

⁶ Dok. 9442/23.

⁷ Dok. 9539/23.

IV. IŠVADA

EPSCO tarybos prašoma susitarti dėl bendro požiūrio dėl šio pranešimo priede pateikto teksto.

Pasiūlymas

TARYBOS DIREKTYVA

dėl lygybės įstaigoms taikomų standartų vienodo požiūrio į asmenis, nepriklausomai nuo jų rasinės ar etninės kilmės, srityje, vienodo požiūrio į asmenis, nepriklausomai nuo jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos, užimtumo ir profesinėje srityje, vienodo požiūrio į moteris ir vyrus socialinės apsaugos srityje ir dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2000/43/EB ir Direktyva 2004/113/EB

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 19 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdama į Europos Parlamento pritarimą⁸,

atsižvelgdama į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę⁹,

⁸ OL C [...], [...], p. [...].

⁹ OL C [...], [...], p. [...].

atsižvelgdama į Regionų komiteto nuomonę¹⁰,

atsižvelgdama į Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonę¹¹,

laikydamosi specialios teisėkūros procedūros,

kadangi:

¹⁰ OL C [...], [...], p. [...].

¹¹ OL C [...], [...], p. [...].

- (1) Sutartyse ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje teisė į lygybę ir teisė į nediskriminavimą pripažįstamos esminėmis Sąjungos vertybėmis¹², o Sąjunga jau yra priėmusi kelias direktyvas, kuriomis draudžiama diskriminacija;
- (2) pagal SESV 19 straipsnio 1 dalį Taryba, sprendama vieningai pagal specialią teisėkūros procedūrą ir Europos Parlamentui pritarus, gali imtis atitinkamų veiksmų siekdama kovoti su diskriminacija dėl lyties, rasinės arba etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos, nepažeisdama kitų Sutarčių nuostatų ir neviršydama Sąjungai suteiktų įgaliojimų;
- (3) šios direktyvos tikslas – nustatyti minimaliuosius lygybės įstaigų veikimo reikalavimus siekiant padidinti jų veiksmingumą ir užtikrinti nepriklausomumą, kad būtų griežčiau taikomas Tarybos direktyvose 79/7/EEB¹³, 2000/43/EB¹⁴, 2000/78/EB¹⁵ ir 2004/113/EB¹⁶ nustatytas vienodo požiūrio principas;
- (4) Direktyva 79/7/EEB draudžiama diskriminacija dėl lyties socialinės apsaugos srityje;
- (5) Direktyva 2000/43/EB draudžiama diskriminacija dėl rasinės arba etninės kilmės;
- (6) Direktyva 2000/78/EB draudžiama diskriminacija dėl religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos užimtumo, profesinėje ir profesinio mokymo srityse;

¹² Europos Sąjungos sutarties (ES sutarties) 2 ir 3 straipsniai, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 8 ir 10 straipsniai, taip pat Chartijos 21, 23 ir 26 straipsniai.

¹³ 1978 m. gruodžio 19 d. Tarybos direktyva 79/7/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo nuoseklaus įgyvendinimo socialinės apsaugos srityje (OL L 6, 1979 1 10, p. 24).

¹⁴ 2000 m. birželio 29 d. Tarybos direktyva 2000/43/EB, įgyvendinanti vienodo požiūrio principą asmenims nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės (OL L 180, 2000 7 19, p. 22).

¹⁵ 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva 2000/78/EB, nustatanti vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, 2000 12 2, p. 16).

¹⁶ 2004 m. gruodžio 13 d. Tarybos direktyva 2004/113/EB, įgyvendinanti vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principą dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo (OL L 373, 2004 12 21, p. 37).

- (7) Direktyva 2004/113/EB draudžiama diskriminacija dėl lyties galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo srityje;
- (8) direktyvose 2000/43/EB ir 2004/113/EB reikalaujama, kad valstybės narės paskirtų vieną ar kelias įstaigą (-as), kuri (-ios) skatintų, taip pat analizuotų, stebėtų ir remtų vienodą požiūrį į visus asmenis nediskriminuojant jų atitinkamose direktyvose nurodytu pagrindu (toliau – lygybės įstaigos). Direktyvose valstybių narių reikalaujama užtikrinti, kad lygybės įstaigos, be kita ko, turėtų kompetenciją teikti nepriklausomą pagalbą aukoms, vykdyti nepriklausomas apklausas diskriminacijos tema, skelbti nepriklausomas ataskaitas ir teikti rekomendacijas visais su tokia diskriminacija susijusiais klausimais;
- (9) Europos Parlamento ir Tarybos direktyvose 2006/54/EB¹⁷ ir 2010/41/ES¹⁸ taip pat numatyta paskirti lygybės įstaigas, kurios skatintų, analizuotų, stebėtų ir remtų vienodo požiūrio į visus asmenis nediskriminuojant dėl lyties laikymąsi.
- (10) visos valstybės narės pagal direktyvas 2000/43/EB ir 2004/113/EB įsteigė lygybės įstaigas. Sukurta įvairi lygybės įstaigų sistema ir radosi gerosios patirties pavyzdžių. Tačiau daugeliui lygybės įstaigų kyla sunkumų, ypač susijusių su ištekliais, nepriklausomumu ir įgaliojimais vykdyti joms pavestas užduotis;

¹⁷ 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/54/EB dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo (OL L 204, 2006 7 26, p. 23).

¹⁸ 2010 m. liepos 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/41/ES dėl vienodo požiūrio į savarankiškai dirbančius vyrus ir moteris principo taikymo, kuria panaikinama Tarybos direktyva 86/613/EEB (OL L 180, 2010 7 15, p. 1).

- (11) pagal direktyvas 2000/43/EB ir 2004/113/EB valstybėms narėms paliekama plati diskrecija sprendžiant dėl lygybės įstaigų struktūros ir veikimo. Todėl valstybėse narėse įsteigtų lygybės įstaigų įgaliojimai, kompetencijos sritys, struktūra, ištekliai ir veikimo principai labai skiriasi. Tai savo ruožtu reiškia, kad valstybėse narėse skiriasi ir apsauga nuo diskriminacijos;
- (12) nors direktyvose 79/7/EEB ir 2000/78/EB nereikalaujama, kad valstybės narės paskirtų lygybės įstaigas spręsti klausimams, kuriems taikomos tos direktyvos, daugumoje valstybių narių tokios įstaigos turi kompetenciją spręsti tokius klausimus, kai tai nustatyta nacionalinėje teisėje. Tačiau taip yra ne visose valstybėse narėse, todėl srityse, kurioms taikomos tos direktyvos, apsaugos nuo diskriminacijos lygis Sąjungoje skiriasi;
- (13) siekiant užtikrinti, kad lygybės įstaigos galėtų veiksmingai padėti užtikrinti direktyvų 79/7/EEB, 2000/43/EB, 2000/78/EB ir 2004/113/EB vykdymą visoje Sąjungoje skatindamos laikytis vienodo požiūrio, užkirsdamos kelią diskriminacijai ir padėdamos visiems nuo diskriminacijos kenčiantiems asmenims ir grupėms įgyvendinti teisę į teisingumą, reikia priimti minimaliuosius tų įstaigų veikimo standartus ir išplėsti jų įgaliojimus, kad jie apimtų ir sritis, kurioms taikomos direktyvos 79/7/EEB ir 2000/78/EB. Naujuosiuose standartuose atsižvelgiama į Komisijos rekomendaciją 2018/951¹⁹, remiamasi kai kuriomis jos nuostatomis ir joje rekomenduojamu požiūriu. Jie taip pat grindžiami kitomis atitinkamomis priemonėmis, pvz., Europos Komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija (ECRI) priimta Bendrosios politikos rekomendacija Nr. 2²⁰ dėl lygybės įstaigų ir Jungtinių Tautų priimtais Paryžiaus principais²¹, taikomais nacionalinėms žmogaus teisių institucijoms;

¹⁹ 2018 m. birželio 22 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2018/951 dėl lygybės įstaigoms taikomų standartų (OL L 167, 2018 7 4, p. 28).

²⁰ 1997 m. birželio 13 d. priimta ir 2017 m. gruodžio 7 d. peržiūrėta ECRI Bendrosios politikos rekomendacija Nr. 2 dėl lygybės įstaigų, nacionaliniu lygmeniu kovojančių su rasizmu ir netolerancija.

²¹ 1993 m. gruodžio 20 d. Generalinės Asamblėjos rezoliucija 48/134 priimti principai, susiję su nacionalinių institucijų statusu.

- [(14) tokie pat minimalieji lygybės įstaigų veikimo standartai, taikomi srityse, kurioms taikomos direktyvos 2006/54/EB ir 2010/41/ES, nustatyti Direktyvoje (ES) .../... *[dėl lygybės įstaigoms taikomų standartų dėl vienodo požiūrio į moteris ir vyrus ir vienodų jų galimybių užimtumo ir profesinės veiklos srityje, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2006/54/EB ir Direktyva 2010/41/ES²²]*;
- (15) ši direktyva turėtų būti taikoma lygybės įstaigų veiksmams srityse, kurioms taikomos direktyvos 79/7/EEB, 2000/43/EB, 2000/78/EB ir 2004/113/EB. Standartai turėtų būti taikomi tik lygybės įstaigų veikimui ir jais neturėtų būti išplėsta tų direktyvų materialinė ar subjektinė taikymo sritis;
- (16) skatindamos vienodą požiūrį, vykdydamos diskriminacijos prevenciją, rinkdamos duomenis apie diskriminaciją ir padėdamos diskriminacijos aukoms, lygybės įstaigos ypatingą dėmesį turėtų skirti diskriminacijai keliais pagrindais, dėl kurių taikoma apsauga pagal direktyvas 79/7/EEB, 2000/43/EB, 2000/78/EB ir 2004/113/EB;
- (16a) (nauja) valstybės narės turėtų paskirti vieną ar daugiau įstaigų, kurios veiktų šioje direktyvoje nustatytoje kompetencijos srityse. Valstybės narės gali paskirstyti kompetenciją kelioms lygybės įstaigoms, pavyzdžiui, vienai įstaigai pavesti užkirsti kelią diskriminacijai, skatinti vienodo požiūrio laikymąsi ir pagalbą aukoms, o kitai įstaigai paskirti sprendimų priėmimo funkcijas. Ši direktyva nedaro poveikio darbo inspekcijų ar kitų vykdymo užtikrinimo organų, taip pat socialinių partnerių kompetencijoms;

²² COM (2022) 688.

- (17) lygybės įstaigos gali veiksmingai atlikti savo vaidmenį tik jei gali veikti visiškai nepriklausomai, nepatirdamos jokios išorinės įtakos. Tuo tikslu valstybės narės turėtų imtis priemonių, kurie padėtų užtikrinti lygybės įstaigų nepriklausomumą. Šioje direktyvoje nustatytoje kompetencijos srityse veikiančios lygybės įstaigos gali priklausyti ministerijai ar kitam organizaciniam vienetui, su sąlyga, kad būtų užtikrintas jų nepriklausomumas. Vykdydamos savo užduotis ir veikdamos savo kompetencijos srityse, lygybės įstaigos turėtų išlaikyti savo nepriklausomumą nuo bet kokios tiesioginės ar netiesioginės išorės įtakos, ir neprašyti jokių subjektų nurodymų ar jais nesivadovauti. Lygybės įstaigos turėtų galėti pačios valdyti savo finansinius ir kitus išteklius, be kita ko, vykdyti savo darbuotojų atranką ir jiems vadovauti, taip pat turėtų galėti pačios nustatyti savo prioritetus, laikydamosi esamos teisinės sistemos. Darbuotojai, einantys nuolatinės ar laikinas sprendimų priėmimo arba vadovaujamas pareigas, pavyzdžiui, lygybės įstaigos vadovas ar vadovo pavaduotojas ir, kai taikytina, valdybos nariai, turėtų būti nepriklausomi, turėti tinkamą kvalifikaciją toms pareigoms eiti ir būti atrinkti taikant skaidrų procesą. Šio proceso skaidrumą galima užtikrinti, pavyzdžiui, viešai skelbiant pranešimus apie laisvas darbo vietas;
- (18) valstybės narės turėtų užtikrinti, kad lygybės įstaigų vidaus struktūra, pvz., vidaus organizacija ir procesai, leistų nepriklausomai ir, kai tinkama, nešališkai naudotis įvairia jų kompetencija, nustatydamos tinkamas apsaugos priemones tais atvejais, kai lygybės įstaigoms tenka galimai viena kitai prieštaraujančios užduotys, ypač kai kai kurios iš tų užduočių yra susijusios su parama preziumuojamoms aukoms. Lygybės įstaigos, vykdydamos tyrimą ar vertindamos atvejį, visų pirma turėtų veikti nešališkai, ypač tais atvejais, kai lygybės įstaiga turi įgaliojimus priimti privalomus sprendimus;
- (18a) jeigu lygybės įstaiga yra įvairių įgaliojimų turinčios įstaigos, pavyzdžiui, platesnius įgaliojimus turinčio ombudsmeno arba nacionalinės žmogaus teisių institucijos, dalis, tokios įvairių įgaliojimų turinčios įstaigos vidinė struktūra turėtų užtikrinti veiksmingą konkrečių lygybės užtikrinimo įgaliojimų vykdymą;

- (19) valstybės narės, vykdydamos savo atitinkamus nacionalinius biudžeto sudarymo procesus, turėtų užtikrinti, kad lygybės įstaigos gautų pakankamai išteklių, nes tai labai svarbu jų veiksmingam veikimui ir užduočių vykdymui, įskaitant kvalifikuotus darbuotojus, tinkamas patalpas ir infrastruktūrą, kad jos galėtų veiksmingai įvykdyti visas savo užduotis per pagrįstą laiką arba laikydamosi nacionalinės teisės aktais nustatytų terminų;
- (19a) svarbu, kad finansinių išteklių asignavimai išliktų stabilūs, būtų planuojami daugiamečiu pagrindu ir kad jų pakaktų lygybės įstaigoms padengti išlaidas, kurias gali būti sunku numatyti, pavyzdžiui, pagausėjus skundų, padidėjus bylinėjimosi išlaidoms ir naudojant automatines sistemas. Labai svarbu atkreipti dėmesį į automatinių sistemų, įskaitant dirbtinį intelektą, naudojimo teikiamas galimybes ir keliamą riziką. Visų pirma, lygybės įstaigos turėtų turėti tinkamus žmogiškuosius ir techninių išteklius, kad visų pirma galėtų, viena vertus, savo darbe naudoti automatines sistemas ir, kita vertus, įvertinti tokių sistemų atitiktį nediskriminavimo taisyklėms. Tais atvejais, kai lygybės įstaiga yra įvairių įgaliojimų turinčios įstaigos dalis, turėtų būti užtikrinti ištekliai, būtini jos lygybės užtikrinimo įgaliojimams vykdyti;
- (20)
- (21) lygybės įstaigoms kartu su kitais subjektais tenka svarbus vaidmuo vykdant diskriminacijos prevenciją ir skatinant lygybę. Siekdamas tvarkytis su struktūriniais diskriminacijos aspektais ir prisidėti prie socialinių pokyčių, lygybės įstaigos turėtų būti įgalios vykdyti veiklą, kuria siekiama užkirsti kelią diskriminacijai tais pagrindais ir tose srityse, kuriems taikomos direktyvos 79/7/EEB, 2000/43/EB, 2000/78/EB ir 2004/113/EB, ir skatinti laikytis vienodo požiūrio. Tokia veikla gali apimti dalijimąsi gerosios praktikos pavyzdžiais, pozityvius veiksmus ir lygybės aspekto integravimą viešųjų ir privačių subjektų veikloje, taip pat atitinkamų mokymų, informacijos, patarimų, rekomendacijų ir paramos jiems teikimą. Taip pat labai svarbu, kad lygybės įstaigos bendrautų su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais ir įsitrauktų į viešus debatus;

- (22) be prevencijos, viena iš esminių lygybės įstaigų užduočių – teikti pagalbą preziumuojamoms diskriminacijos aukoms. Užtikrinant tokią pagalbą, skundą pateikusiems asmenims visada turėtų būti bent pateikiama pagrindinė informacija, įskaitant informaciją apie tai, ar skundo nagrinėjimas bus nutrauktas, ar yra pagrindo jį toliau nagrinėti, išskyrus atvejus, kai skundas buvo pateiktas anonimiškai. Valstybės narės yra atsakingos už tai, kad būtų nustatytos sąlygos, kuriomis lygybės įstaiga turi informuoti skundą pateikusius asmenis, pvz., nustatytas proceso tvarkaraštis arba procedūrinės apsaugos priemonės siekiant išvengti kartotinių arba piktnaudžiaujamojo pobūdžio skundų;
- (23) siekiant užtikrinti, kad pateikti skundą galėtų visos preziumuojamos aukos, turėtų būti galima skundus pateikti įvairiais būdais. Pagal Komisijos rekomendaciją 2018/951, skundus turėtų būti galima pateikti skundą teikiančio asmens pasirinkta kalba, kuri turėtų būti įprasta toje valstybėje narėje, kurioje įsikūrusi lygybės įstaiga. Kad būtų pašalinta viena iš priežasčių, kodėl pranešama nepakankamai, t. y. baimė sulaukti atsakomųjų veiksmų, lygybės įstaigos turėtų informuoti preziumuojamas aukas apie taikomas konfidencialumo taisykles;
- (24) kad būtų galima ginčus išspręsti greitai, nebrangiai ir ne teisme, valstybės narės turėtų numatyti galimybę ginčo šalims ieškoti alternatyvių ginčų sprendimo būdų, kuriuos galėtų pasiūlyti pati lygybės įstaiga ar kitas esamas kompetentingas subjektas. Jei toks procesas baigiamas neradus sprendimo arba jei kuri nors iš ginčo šalių atmeta rezultatą, šalims neturėtų būti trukdoma ginčą spręsti teisme. Valstybės narės turėtų nustatyti alternatyvaus ginčų sprendimo proceso sąlygas pagal nacionalinę teisę ir praktiką;
- (25) įtardamos galimą direktyvose 79/7/EEB, 2000/43/EB, 2000/78/EB arba 2004/113/EB nustatyto vienodo požiūrio principo pažeidimą, lygybės įstaigos turėtų galėti vykdyti tyrimus remdamosi gautu skundu arba savo pačių iniciatyva;

- (26) siekiant nustatyti, ar būta diskriminacijos, būtini įrodymai, o jų dažnai preziumuojama auka neturi. Todėl lygybės įstaigos turėtų galėti prieiti prie informacijos, kurios reikia, kad būtų galima nustatyti diskriminacijos faktą, ir bendradarbiauti su kitomis kompetentingomis įstaigomis, kurios galėtų apimti atitinkamas viešąsias tarnybas, pavyzdžiui, darbo ar švietimo inspekcijas, ir socialiniais partneriais. Valstybės narės turėtų nustatyti tinkamą sistemą, kad būtų galima veikti šioje kompetencijos srityje laikantis nacionalinių taisyklių ir procedūrų. Valstybės narės gali pagal nacionalinę teisę ir praktiką kitai kompetentingai įstaigai pavesti vykdyti tyrimus. Siekiant išvengti procesų dubliavimosi, tokia kompetentinga įstaiga, gavusi lygybės įstaigos prašymą, turėtų, užbaigus procesą, jai pateikti informaciją apie tyrimo rezultatus;
- (27) remdamosi surinktais įrodymais lygybės įstaigos turėtų pateikti skundo vertinimą. Valstybės narės turėtų nustatyti šio vertinimo teisinį pobūdį: tai gali būti neprivaloma nuomonė arba privalomas sprendimas. Abiem atvejais reikėtų nurodyti vertinimo priežastis ir, kai tikslinga, įtraukti priemones nustatytiems vienodo požiūrio principo pažeidimams pašalinti ir tolesniems atvejams išvengti, kartu atsižvelgiant į skirtingą nuomonių ir sprendimų pobūdį. Siekdamos užtikrinti lygybės įstaigų darbo veiksmingumą, valstybės narės turėtų patvirtinti tinkamus mechanizmus nuomonių įgyvendinimo pažangai stebėti ir sprendimų vykdymui užtikrinti;
- (28) siekdamos didinti informuotumą apie savo darbą ir skatinti laikytis lygybės teisės aktų, lygybės įstaigos turėtų galėti skelbti bent santraukas tų savo nuomonių ir sprendimų, kurie, jų nuomone, yra ypač svarbūs;

- (29) lygybės įstaigos turėtų turėti teisę veikti teismo procesuose, kad galėtų padėti užtikrinti direktyvose 79/7/EEB, 2000/43/EB, 2000/78/EB ir 2004/113/EB nustatyto vienodo požiūrio principo paisymą. Pagal nacionalinę teisę ir praktiką tokie teismo procesai gali vykti teismuose arba lygiavertėse įstaigose, nagrinėjančiose vienodo požiūrio ir diskriminacijos klausimus. Nacionalinė teisė ir praktika dėl ieškinių priimtumo ir ypač bet kokios teisėto intereso sąlygos, negali būti taikomos taip, kad galėtų sumažinti lygybės įstaigų teisės veikti veiksmingumą. Šia direktyva lygybės įstaigoms suteikti įgaliojimai vykdyti tyrimus bei priimti sprendimus ir teisę veikti teismo procese padės praktiškai įgyvendinti galiojančias direktyvų 2000/43/EB, 2000/78/EB ir 2004/113/EB nuostatas dėl įrodinėjimo pareigos ir teisių gynimo. Šioje direktyvoje numatytomis sąlygomis lygybės įstaigos galės nustatyti faktus, kuriais remiantis galima daryti prielaidą, kad buvo tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, tokiu būdu bus įvykdytos Direktyvos 2000/43/EB 8 straipsnyje, Direktyvos 2000/78/EB 10 straipsnyje ir Direktyvos 2004/113/EB 9 straipsnyje nustatytos sąlygos. Todėl lygybės įstaigų teikiama parama sudarys palankesnes sąlygas aukoms įgyvendinti teisę į teisingumą. Lygybės įstaigos gali pasirinkti bylas, kurias jos nusprendžia nagrinėti teismo procese, kad būtų prisidėta prie tinkamo vienodą požiūrį užtikrinančių teisės aktų aiškinimo ir taikymo;
- (29a) kai lygybės įstaigos turi įgaliojimus priimti privalomus sprendimus, joms turėtų būti suteikti įgaliojimai veikti kaip proceso dėl tų sprendimų vykdymo užtikrinimo ar teisminės peržiūros šalims. Lygybės įstaigos taip pat turėtų galėti pagal nacionalinę teisę ir praktiką teikti pastabas teismams, pavyzdžiui, pateikdamos savo ekspertinę nuomonę;

- (29b) skirtingose nacionalinėse teisinėse sistemose lygybės įstaigų teisė veikti teismo procese gali būti įvairių formų. Todėl valstybės narės, laikydamosi nacionalinės teisės ir praktikos, turėtų pasirinkti vieną ar daugiau iš šių veiksmų: veikti vienos ar kelių aukų vardu arba remiant vieną ar kelias aukas, arba inicijuoti teismo procesą savo vardu;
- (30) lygybės įstaigos, gavusios aukų pritarimą, gali veikti jų vardu arba jas remdamos, kai taikytina joms pritarus, suteikdamos joms galimybę įgyvendinti teisę į teisingumą, kai procesinės ir finansinės kliūtys arba viktimizacijos baimė dažnai aukas atbaido. Veikdamos vienos ar kelių aukų vardu, lygybės įstaigos atstovauja aukoms teisme. Veikdamos remiant vieną ar kelias aukas, lygybės įstaigos dalyvauja aukų inicijuotuose teismo procesuose, kad paremtų ieškinį;
- (31) su kai kuriais diskriminacijos atvejais kovoti yra sunku, nes skundą pateikusių asmenų, kurie patys pateiktų ieškinį, nėra. Sprendime byloje C-54/07 (*Feryn*)²³, kurią iškėlė lygybės įstaiga savo vardu, Teisingumo Teismas patvirtino, kad diskriminacija gali būti nustatyta net ir neidentifikavus aukos. Todėl, siekdamos kovoti su diskriminacija viešojo intereso labui, valstybės narės taip pat gali numatyti, kad lygybės įstaigos turėtų turėti galėti veikti savo vardu tam tikrais diskriminacijos atvejais, pavyzdžiui, dėl jų gausos ar sunkumo, arba dėl būtinybės pateikti teisinį išaiškinimą, kurių kiekvienas gali reikšti, kad diskriminacija yra struktūrinio arba sisteminio pobūdžio. Valstybės narės, laikydamosi nacionalinės teisės ir praktikos, gali nustatyti, kad tokiais diskriminacijos atvejais reikia identifikuoti asmenį arba subjektą, kaip atsakovą;
- (32)
- (33)

²³ 2008 m. liepos 10 d. Sprendimas byloje *Feryn* (C-54/07, ECLI:EU:C:2008:397).

- (34) siekdamas užtikrinti, kad būtų paisoma asmens teisių, valstybės narės turėtų apriboti lygybės įstaigų įgaliojimus atitinkamomis procedūrinėmis apsaugos priemonėmis, užtikrindamos tinkamą pagrindinių principų, kaip antai teisės į gynybą ir teisės į privalomų sprendimų teisminę peržiūrą, apsaugą. Valstybės narės gali, pavyzdžiui, užtikrinti konfidencialumą liudytojams ir informatoriams – tai yra svarbus skatinimo pranešti apie diskriminacijos atvejus būdas;
- (35) nuostatos dėl lygybės įstaigų teisės veikti teismo procese nekeičia aukų teisių ir asociacijų, organizacijų ar kitų teisės subjektų, kurie užtikrina, kad būtų paisoma aukų teisių ir kurie pagal nacionalinėje teisėje nustatytus kriterijus turi teisėtą interesą užtikrinti, kad būtų laikomasi direktyvų 2000/43/EB, 2000/78/EB ir 2004/113/EB, teisių, kaip nustatyta tose direktyvose, įskaitant atvejus, kai jie dalyvauja teisminėse ir (arba) administracinėse procedūrose;
- (36) lygybės įstaigų darbo veiksmingumą lemia ir tai, ar grupėms, kurioms kyla rizika būti diskriminuojamoms, sudaromos sąlygos naudotis visomis tų įstaigų teikiamomis paslaugomis. Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros atliktoje apklausoje²⁴ 71 % etninių ar imigrantų mažumų grupių narių nurodė nežinantys jokios organizacijos, teikiančios paramą ar konsultacijas diskriminacijos aukoms. Vienas pagrindinių žingsnių siekiant palaikyti tokias galimybes naudotis lygybės įstaigų paslaugomis – valstybėms narėms užtikrinti, kad žmonės išmanytų savo teises ir žinotų apie esamas lygybės įstaigas ir jų teikiamas paslaugas. Tai ypač svarbu nepalankioje padėtyje esančioms grupėms ir grupėms, kurioms gauti tokią informaciją gali trukdyti, pvz., jų sunki ekonominė padėtis, amžius, negalia, raštingumo lygis, pilietybė ar gyventojo statusas arba negalėjimas naudotis internetinėmis priemonėmis;

²⁴ FRA tyrimas EU-MIDIS II.

- (37) reikėtų užtikrinti, kad lygybės įstaigų paslaugomis ir leidiniais galėtų vienodomis sąlygomis naudotis visi. Tuo tikslu reikėtų nustatyti ir pašalinti galimas kliūtis naudotis lygybės įstaigų paslaugomis. Skundą pateikusiems asmenims paslaugos turėtų būti teikiamos nemokamai. Valstybės narės taip pat turėtų, nedarydamos poveikio regionų ir vietos valdžios institucijų autonomijai, užtikrinti, kad lygybės įstaigų paslaugos visoms potencialioms diskriminacijos aukoms būtų prieinamos visoje jų teritorijoje, pvz., įkuriant vietos biurus, įskaitant mobiliuosius biurus, naudojant bendravimo priemones, rengiant vietines kampanijas arba bendradarbiaujant su vietos atstovais ar pilietinės visuomenės organizacijomis, arba sudarant paslaugų teikimo sutartis;
- (38) siekiant žmonėms su negalia užtikrinti galimybę naudotis visomis lygybės įstaigų paslaugomis ir veikla, būtina užtikrinti prieinamumą pagal Direktyvoje (ES) 2019/882²⁵ nustatytus reikalavimus ir užtikrinti, kad būtų sudarytos tinkamos sąlygos pagal 2006 m. gruodžio 13 d. priimtą Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją (JT NTK). Todėl lygybės įstaigos turėtų užtikrinti fizinį ir skaitmeninį²⁶ prieinamumą neleisdamos kurti kliūčių ir šalindamos kliūtis, su kuriomis žmonės su negalia gali susidurti siekdami pasinaudoti lygybės įstaigų paslaugomis ir gauti informacijos, lygybės įstaigos taip pat turėtų sudaryti tinkamas sąlygas imdamosi reikiamų ir tinkamų pakeitimų ir pataisymų, kai to reikia konkrečiu atveju;

²⁵ 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/882 dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų (OL L 151, 2019 6 7, p. 70–115).

²⁶ Žr. 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2016/2102 dėl viešojo sektoriaus institucijų interneto svetainių ir mobiliųjų programų prieinamumo (OL L 327, 2016 12 2, p. 1–15) ir susijusį Įgyvendinimo sprendimą.

- (39) lygybės įstaigoms būtina sudaryti sąlygas ilguoju laikotarpiu reguliariai koordinuoti veiklą ir bendradarbiauti įvairiais lygmenimis, kad jos mokytųsi vienos iš kitų, derintų veiklą ir užtikrintų jos nuoseklumą, be to, taip galima išplėsti jų veiklos aprėptį ir poveikį. Lygybės įstaigos turėtų bendradarbiauti atitinkamose savo kompetencijos srityse su kitomis lygybės įstaigomis toje pačioje valstybėje narėje, taip pat su vietos, regioninio, nacionalinio, Sąjungos ir tarptautinio lygmens viešaisiais ir privačiais subjektais, pvz., lygybės įstaigų ES lygmens tinklais, pilietinės visuomenės organizacijomis, duomenų apsaugos institucijomis, socialiniais partneriais, darbo ir švietimo inspekcijomis, teisėsaugos institucijomis, už žmogaus teisių gynimą nacionaliniu lygmeniu atsakingomis agentūromis, nacionalinėmis statistikos institucijomis, Sąjungos lėšas valdančiomis institucijomis, nacionaliniais romų informacijos centrais, vartotojų įstaigomis ir nacionaliniais nepriklausomais JT NTK skatinimo, apsaugos ir stebėsenos mechanizmais;
- (40) lygybės įstaigos negali atlikti savo kaip vienodo požiūrio srities ekspertų vaidmens, jeigu politikos formavimo procese su jomis nėra pakankamai laiku konsultuojamasi klausimais, susijusiais su teisėmis ir pareigomis pagal direktyvas 79/7/EEB, 2000/43/EB, 2000/78/EB ir 2004/113/EB. Todėl valstybės narės turėtų įdiegti procedūras, skirtas užtikrinti, kad konsultacijos vyktų laiku, taip pat sudaryti sąlygas lygybės įstaigoms, kai lygybės įstaigos mano, kad būtina, teikti rekomendacijas ir jas paskelbti laiku, kad į jas būtų galima atsižvelgti;

- (41) lygybės duomenys yra labai svarbūs didinant informuotumą, šviečiant žmonės lyčių klausimu, kiekybiškai įvertinant diskriminaciją, nustatant tendencijas per tam tikrą laiką, įrodant diskriminacijos buvimą, vertinant lygybės srities teisės aktų įgyvendinimą, įrodant būtinumą imtis pozityvių veiksmų ir prisidedant prie įrodymais grindžiamo politikos formavimo²⁷. Lygybės įstaigos gali prisidėti tais tikslais rengiant lygybės duomenis, pvz., organizuodamos apskritojo stalo diskusijas, kuriose dalyvautų visi atitinkami subjektai. Lygybės įstaigos taip pat turėtų rinkti ir analizuoti savo pačių veiklos duomenis arba vykdyti apklausas ir, laikantis nacionalinės teisės, turėtų galėti prieiti prie statistinių duomenų, susijusių su teisėmis ir pareigomis, kylančiomis iš direktyvų 79/7/EEB, 2000/43/EB, 2000/78/EB ir 2004/113/EB, ir juos naudoti. Lygybės įstaigos surinkti asmens duomenys turėtų būti nuasmeninti arba, kai tai neįmanoma, jiems turėtų būti suteikti pseudonimai;
- (41a) lygybės įstaigos turėtų priimti darbo programą, kurioje būtų nustatyti jų prioritetai ir numatoma veikla; tai joms leistų užtikrinti, kad įvairios darbo kryptys ilgainiui derėtų, ir padėtų spręsti jų įgaliojimų sričiai priklausančias sisteminės diskriminacijos problemas laikantis ilgalaikio veiksmų plano;
- (42) lygybės įstaigos turėtų ne tik skelbti metines savo veiklos ataskaitas, bet ir reguliariai skelbti ataskaitas, apimančias su diskriminacija, kuri valstybėse narėse patenka į jų įgaliojimų sritį, susijusias padėties bendrą vertinimą, taip pat kitas su diskriminacija susijusias ataskaitas;

²⁷ Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Tarybos direktyvos 2000/43/EB, įgyvendinančios vienodo požiūrio principą asmenims nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės (Rasinės lygybės direktyvos), ir Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (Lygių galimybių užimtumo srityje direktyvos), taikymo, SWD(2021) 139 final.

(43)

(44) siekiant užtikrinti vienodas sąlygas įgyvendinti 16 straipsnio 2 dalyje valstybėms narėms nustatytas pareigas teikti informaciją apie pagal šią direktyvą paskirtų lygybės įstaigų veikimą, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai parengti atitinkamų rodiklių sąrašą, atsižvelgiant į tai, kokie duomenys turėtų būti renkami. Tie rodikliai neturėtų būti skirti reitingavimui arba konkrečioms rekomendacijoms, skirtoms atskiroms valstybėms narėms, teikti;

(44a) tais įgaliojimais turėtų būti naudojamosi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011²⁸;

(45) šia direktyva nustatomi minimalieji reikalavimai, taigi valstybėms narėms suteikiama galimybė priimti arba palikti galioti palankesnes nuostatas. Šios direktyvos įgyvendinimu neturėtų būti remiamasi siekiant pateisinti kiekvienoje valstybėje narėje jau nusistovėjusios padėties pablogėjimą;

(45a) visus asmens duomenis pagal šią direktyvą lygybės įstaigos turėtų tvarkyti visapusiškai laikydamosi Reglamento (ES) 2016/679. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad lygybės įstaigų užduotys būtų aiškiai išdėstytos teisės aktuose pagal Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnio 1 dalies e punktą kartu su to reglamento 6 straipsnio 2 ir 3 dalimis. Lygybės įstaigos asmens duomenis turėtų tvarkyti tik tiek, kiek to reikia vykdant užduotis pagal šią direktyvą, kuria siekiama sustiprinti pagrindines teises ir pareigas pagal direktyvas 79/7/EEB, 2000/43/EB, 2000/78/EB ir 2004/113/EB. Asmenims, kurių duomenys tvarkomi, turėtų būti pranešama apie jų kaip duomenų subjektų teises, taip pat teisių gynimo priemones, kuriomis jie gali pasinaudoti nacionaliniu lygmeniu;

²⁸ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

- (45b) kai vykdant lygybės įstaigų užduotis reikia tvarkyti specialių kategorijų asmens duomenis, nurodytus Reglamento (ES) 2016/679 9 straipsnio 1 dalyje, valstybės narės taip pat turėtų užtikrinti, kad nacionalinėje teisėje iš esmės būtų gerbiama teisė į duomenų apsaugą ir numatyta tinkamų bei konkrečių priemonių duomenų subjekto pagrindinėms teisėms ir interesams apsaugoti pagal Reglamento (ES) 2016/679 9 straipsnio 2 dalies g punktą. Tokios apsaugos priemonės turėtų būti, pvz., vidaus politika ir priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti duomenų kiekio mažinimą, be kita ko, nuasmeninant asmens duomenis, jeigu įmanoma, asmens duomenims suteikti pseudonimus ir asmens duomenis šifruoti, užkirsti kelią neleistinai prieigai prie asmens duomenų ir jų perdavimui ir užtikrinti, kad asmens duomenys nebūtų tvarkomi ilgiau, nei reikia siekiant tikslų, dėl kurių jie tvarkomi;
- (46) nustatant griežtesnius lygybės įstaigų veikimo standartus, šioje direktyvoje remiamasi direktyvose 2000/43/EB ir 2004/113/EB nustatytais taisyklėmis. Todėl ankstesnės Direktyvos 2000/43/EB 13 straipsnio ir Direktyvos 2004/113/EB 12 straipsnio nuostatos dėl lygybės įstaigų turėtų būti panaikintos;
- (47) šia direktyva siekiama užtikrinti, kad lygybės įstaigos veiktų laikydamosi minimaliųjų standartų, siekiant padidinti jų veiksmingumą ir užtikrinti jų nepriklausomumą ir taip sugriežtinti vienodo požiūrio principo taikymą. Kadangi šios direktyvos tikslo valstybės narės negali deramai pasiekti ir jo būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamasi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva, kuria nustatomi tik minimalieji standartai, neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti;
- (48)
- (49)
- (50) vadovaujantis Reglamento (ES) 2018/1725 42 straipsnio 1 dalimi buvo konsultuojamasi su Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu ir jis pateikė nuomonę 2023 m. vasario 2 d.;

1 straipsnis

Tikslas, dalykas ir taikymo sritis

1. Šioje direktyvoje nustatomi minimalieji lygybės įstaigų veikimo reikalavimai siekiant padidinti jų veiksmingumą ir užtikrinti nepriklausomumą, kad būtų griežčiau taikomas vienodo požiūrio principas, nustatytas direktyvose 79/7/EEB, 2000/43/EB, 2000/78/EB ir 2004/113/EB.
2. Pagal šią direktyvą valstybėms narėms nustatomos pareigos ir lygybės įstaigoms pavedamos užduotys apima teises ir pareigas pagal direktyvas 79/7/EEB, 2000/43/EB, 2000/78/EB ir 2004/113/EB.

2 straipsnis

Lygybės įstaigų skyrimas

1. Valstybės narės paskiria vieną ar kelias įstaigą (-as) (toliau – lygybės įstaigos) veikti šioje direktyvoje nustatytoje kompetencijos srityse.
2. Ši direktyva nedaro poveikio darbo inspekcijų ar kitų vykdymo užtikrinimo įstaigų, taip pat socialinių partnerių kompetencijoms.

3 straipsnis

Nepriklausomumas

1. Valstybės narės imasi priemonių siekdamas užtikrinti, kad lygybės įstaigos vykdydamos savo užduotis ir veikdamos savo kompetencijos srityse būtų nepriklausomos ir nepatirtų išorinės įtakos, ypač kiek tai susiję su jų vidine struktūra, atskaitomybe, personalu, organizaciniais klausimais ir finansinių išteklių valdymu.
2. Valstybės narės numato skaidrias procedūras, susijusias su sprendimų priėmimo ar vadovaujamas pareigas einančių lygybės įstaigų darbuotojų ir, kai taikytina, valdybos narių atranka, skyrimu, atleidimu ir galimu interesų konfliktu, kad būtų užtikrinta jų kompetencija ir nepriklausomumas.

3. Valstybės narės užtikrina, kad lygybės įstaigos sukurtų vidinę struktūrą, kuria būtų užtikrintas nepriklausomas ir, kai tinkama, nešališkas veikimas jų kompetencijos srityse.
4. Valstybės narės užtikrina, kad įvairių įgaliojimų turinčių įstaigų vidinė struktūra būtų užtikrinta, kad lygybės užtikrinimo įgaliojimai būtų vykdomi veiksmingai.

4 straipsnis

Ištekliai

1. Valstybės narės pagal savo nacionalinius biudžeto sudarymo procesus užtikrina, kad kiekviena lygybės įstaiga būtų aprūpinta žmogiškaisiais, techniniais ir finansiniais ištekliais, reikalingais jų užduotims veiksmingai vykdyti ir jų kompetencijos srityse veiksmingai veikti, tais pagrindais ir tose srityse, kuriems taikomos direktyvos 79/7/EEB, 2000/43/EB, 2000/78/EB ir 2004/113/EB, be kita ko tais atvejais, kai lygybės įstaigos yra įvairių įgaliojimų turinčios įstaigos dalis.

2.

5 straipsnis

Prevenција, skatinimas ir informuotumo didinimas

1. Valstybės narės priima tinkamas priemones, pavyzdžiui, strategijas, kaip visoje jų teritorijoje didinti plačiosios visuomenės informuotumą apie teises pagal direktyvas 79/7/EEB, 2000/43/EB, 2000/78/EB ir 2004/113/EB ir apie lygybės įstaigų egzistavimą bei jų teikiamas paslaugas, ypač daug dėmesio skirdamos asmenims ir grupėms, kuriems gresia diskriminacija.
2. Valstybės narės užtikrina, kad lygybės įstaigos būtų įgalios vykdyti veiklą, kuria siekiama užkirsti kelią diskriminacijai ir skatinti vienodą požiūrį.
3. Valstybės narės ir lygybės įstaigos atsižvelgia į kiekvienai tikslinei grupei tinkamas bendravimo priemones ir formatus. Jos ypač daug dėmesio skiria grupėms, kurioms gauti tokią informaciją gali trukdyti, pvz., jų sunki ekonominė padėtis, amžius, negalia, raštingumo lygis, pilietybė, gyventojo statusas arba negalėjimas naudotis internetinėmis priemonėmis.

6 straipsnis

Pagalba aukoms

1. Valstybės narės užtikrina, kad lygybės įstaigos galėtų teikti pagalbą preziūmuojamoms aukoms, kaip nustatyta 2–4 dalyse.
2. Lygybės įstaigos gali priimti skundus dėl diskriminacijos.
3. Lygybės įstaigos teikia pagalbą preziūmuojamoms aukoms, iš pradžių informuodamos juos apie teisinę sistemą, be kita ko, patardamos dėl jų konkrečios situacijos, apie lygybės įstaigos teikiamas paslaugas ir susijusius procedūrinius aspektus, taip pat apie galimas teisių gynimo priemones, įskaitant galimybę iškelti bylą teisme.

Lygybės įstaigos taip pat informuoja preziūmuojamas aukas apie taikomas konfidencialumo taisykles, asmens duomenų apsaugą ir galimybes gauti kitų įstaigų ar organizacijų teikiamą psichologinę ir kitokią susijusią pagalbą.

4. Lygybės įstaigos per pagrįstą laikotarpį praneša skundą pateikusiems asmenis, ar skundo nagrinėjimas bus nutrauktas, ar yra pagrindo jį toliau nagrinėti.

7 straipsnis

Alternatyvus ginčų sprendimas

Lygybės įstaigos gali ginčo šalims pasiūlyti galimybę mėginti ginčą išspręsti alternatyviu būdu. Šiam procesui gali vadovauti pati lygybės įstaiga arba kitas kompetentingas subjektas pagal nacionalinę teisę ir praktiką; tokiu atveju lygybės įstaiga gali teikti pastabas tam subjektui. Jei toks procesas baigiamas neradus sprendimo, tai neužkerta kelio teisei veikti teisme.

8 straipsnis

Tyrimai

1. Valstybės narės užtikrina, kad lygybės įstaigos būtų įgalios vykdyti tyrimus siekiant išsiaiškinti, ar buvo pažeistas direktyvose 79/7/EEB, 2000/43/EB, 2000/78/EB ir 2004/113/EB nustatytas vienodo požiūrio principas.
2. Valstybės narės nustato sistemą tyrimams vykdyti, kuria lygybės įstaigoms sudaromos sąlygos nustatyti faktus. Visų pirma pagal tą sistemą lygybės įstaigoms suteikiamos veiksmingos teisės gauti informaciją ir dokumentus, reikalingus siekiant nustatyti, ar būta diskriminacijos. Joje taip pat numatomi tinkami mechanizmai, kad lygybės įstaigos tuo tikslu galėtų bendradarbiauti su atitinkamomis viešosiomis įstaigomis.
- 3.
4. Valstybės narės taip pat gali pagal nacionalinę teisę ir praktiką kitai kompetentingai įstaigai pavesti 1 ir 2 dalyse nurodytus įgaliojimus. Kai tokia kompetentinga įstaiga baigia tyrimus, ji, lygybės įstaigai paprašius, pateikia jai informaciją apie tų tyrimų rezultatus.

8a straipsnis

Nuomonės ir sprendimai

1. Valstybės narės užtikrina, kad lygybės įstaigos būtų įgalios dokumentuoti savo atliktą atvejo vertinimą, be kita ko, nustatydamos faktus ir pateikdamos pagrįstą išvadą dėl diskriminacijos buvimo. Valstybės narės nustato, ar tai turi būti daroma teikiant neprivalomas nuomones, ar priimant privalomus sprendimus.
2. Prireikus, tiek neprivalomose nuomonėse, tiek privalomuose sprendimuose nurodomos konkrečios priemonės bet kokiems nustatytiems vienodo požiūrio principo pažeidimams pašalinti ir tolesniems atvejams išvengti. Valstybės narės nustato tinkamus mechanizmus, pagal kuriuos būtų atsižvelgiama į neprivalomas nuomones, pvz., nustato pareigas pateikti atsiliepimą, ir pagal kuriuos būtų užtikrinamas privalomų sprendimų vykdymas.

3. Lygybės įstaigos skelbia bent santraukas tų savo nuomonių ir sprendimų, kurie, jų nuomone, yra ypač svarbūs.

9 straipsnis

Bylinėjimasis

1. Valstybės narės užtikrina, kad lygybės įstaigos turėtų teisę veikti teismo procesuose civilinės ir administracinės teisenos bylose, susijusiuose su direktyvose 79/7/EEB, 2000/43/EB, 2000/78/EB ir 2004/113/EB nustatyto vienodo požiūrio principo įgyvendinimu, kaip nustatyta 2–5 dalyse, pagal nacionalinę teisę ir praktiką dėl ieškinių priimtinumui, įskaitant taisykles dėl reikalavimo gauti preziumuojamos aukos pritarimą.
2. Lygybės įstaigos teisė veikti teismo procese apima teisę pateikti pastabas teismui, laikantis nacionalinės teisės ir praktikos.
 - a)
 - b)
 - c)
- 2a. Lygybės įstaigos teisė veikti teismo procese taip pat apima bet vieną iš šių elementų:
 - a) teisę inicijuoti procesą vienos ar kelių aukų vardu,
 - b) teisę dalyvauti procese remiant vieną ar kelias aukas arba
 - c) teisę, siekiant apginti viešąjį interesą, savo vardu inicijuoti teismo procesą.
- 2b. Lygybės įstaigos teisė veikti teismo procese apima teisę būti šalimi procese dėl privalomų sprendimų vykdymo užtikrinimo ar jų teisminės peržiūros, kai lygybės įstaigos yra įgaliotos priimti tokius sprendimus pagal 8a straipsnį.

- 3.
- 4.
5. Valstybės narės gali nustatyti, kad nebūtų pagal 8 straipsnio 2 dalį ir 8a straipsnį pradedama ar tęsiama jokių tyrimų, kol dėl to paties atvejo vyksta teismo procesas.

10 straipsnis

Procedūrinės apsaugos priemonės

Valstybės narės užtikrina, kad vykdant 6, 7, 8, 8a ir 9 straipsniuose nurodytas procedūras būtų saugomos susijusių fizinių ir juridinių asmenų teisės į gynybą. 8a straipsnyje nurodytiems privalomiems sprendimams taikoma teisminė peržiūra pagal nacionalinę teisę.

11 straipsnis

Vienoda prieiga

1. Valstybės narės užtikrina, lygybės įstaigų paslaugomis ir leidiniais galėtų vienodomis sąlygomis naudotis visi.
 - 1a. Lygybės įstaigos užtikrina, kad nebūtų kliūčių teikti skundus, pvz., kad jos galėtų priimti skundus žodžiu, raštu ir internetu.
2. Valstybės narės užtikrina, kad lygybės įstaigos savo paslaugas skundą pateikusiems asmenims teiktų nemokamai visoje savo teritorijoje, be kita ko, kaimo ir atokiose vietovėse.

11a straipsnis

Prieinamumas ir tinkamų sąlygų sudarymas žmonėms su negalia

Valstybės narės užtikrina prieinamumą ir sudaro tinkamas sąlygas žmonėms su negalia, kad jie galėtų vienodai naudotis visomis lygybės įstaigų paslaugomis ir veikla, įskaitant pagalbą aukoms, skundų nagrinėjimą, alternatyvų ginčų sprendimą, informaciją ir leidinius, taip pat prevencijos, propagavimo ir informuotumo didinimo veiklą.

12 straipsnis

Bendradarbiavimas

Valstybės narės užtikrina, kad lygybės įstaigos įdiegtų tinkamus mechanizmus atitinkamose savo kompetencijos srityse bendradarbiauti su kitomis lygybės įstaigomis toje pačioje valstybėje narėje ir su atitinkamais nacionalinio, regioninio ir vietos lygmens, taip pat kitų valstybių narių bei Sąjungos ir tarptautinio lygmens viešaisiais ir privačiais subjektais, įskaitant darbo inspekcijas, socialinius partnerius ir pilietinės visuomenės organizacijas.

13 straipsnis

Konsultacijos

Valstybės narės nustato procedūras siekdamas užtikrinti, kad vyriausybė ir kitos atitinkamos valdžios institucijos konsultuotųsi su lygybės įstaigomis dėl teisės aktų, politikos, procedūrų ir programų, susijusių su teisėmis ir pareigomis pagal direktyvas 79/7/EEB, 2000/43/EB, 2000/78/EB ir 2004/113/EB.

Valstybės narės užtikrina, kad lygybės įstaigos turėtų teisę tais klausimais teikti rekomendacijas, jas skelbti ir reikalauti pateikti atsiliepimus dėl jų rekomendacijų.

14 straipsnis

Duomenų rinkimas ir prieiga prie lygybės duomenų

1. Valstybės narės užtikrina, kad lygybės įstaigos rinktų savo veiklos duomenis, siekdamas parengti 15 straipsnio b ir c punktuose nurodytas ataskaitas.
2. Surinkti duomenys skirstomi pagal pagrindus ir sritis, kuriems taikomos direktyvos 79/7/EEB, 2000/43/EB, 2000/78/EB ir 2004/113/EB, ir pagal 16 straipsnyje nurodytus rodiklius. Surinkti asmens duomenys nuasmeninami arba, kai tai neįmanoma, jiems suteikiami pseudonimai.

3. Valstybės narės užtikrina, kad lygybės įstaigos pagal nacionalinę teisę turėtų prieigą prie statistinių duomenų, susijusių su teisėmis ir pareigomis pagal direktyvas 79/7/EEB, 2000/43/EB, 2000/78/EB ir 2004/113/EB, jeigu mano, kad tokie statistiniai duomenys reikalingi siekiant bendrai įvertinti su diskriminacija susijusių padėčių valstybėje narėje ir parengti 15 straipsnio c punkte nurodytas ataskaitas.
4. Valstybės narės leidžia lygybės įstaigoms rekomenduoti viešiesiems ir privatiems subjektams, be kita ko, valdžios institucijoms, socialiniams partneriams, bendrovėms ir pilietinės visuomenės organizacijoms, kokius duomenis, susijusius su teisėmis ir pareigomis pagal direktyvas 79/7/EEB, 2000/43/EB, 2000/78/EB ir 2004/113/EB, rinkti. Valstybės narės taip pat gali leisti lygybės įstaigoms koordinuoti lygybės duomenų rinkimą.
5. Valstybės narės užtikrina, kad lygybės įstaigos galėtų vykdyti nepriklausomas apklausas dėl diskriminacijos.

15 straipsnis

Ataskaitos ir strateginis planavimas

Valstybės narės užtikrina, kad lygybės įstaigos:

- a) priimtų darbo programą, kurioje būtų nustatyti jų prioritetai ir numatoma veikla;
- b) parengtų ir viešai paskelbtų metinę veiklos ataskaitą, į kurią būtų įtrauktas jų metinis biudžetas, darbuotojai ir finansinė atskaitomybė;
- c) bent kas ketverius metus paskelbtų vieną ar kelias ataskaitas su rekomendacijomis dėl su vienodu požiūriu ir diskriminacija susijusios padėties, įskaitant galimus struktūrinius klausimus, savo valstybėje narėje.

Stebėseną ir ataskaitų teikimas

1. Ne vėliau kaip [24 mėnesiai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] Komisija įgyvendinimo aktu nustato pagal šią direktyvą paskirtų lygybės įstaigų veikimo bendrų rodiklių sąrašą. Rengdama rodiklius, Komisija gali prašyti Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros ir Europos lyčių lygybės instituto, taip pat lygybės įstaigų ES lygmens tinklų patarimo. Rodikliai turi apimti lygybės įstaigų išteklius, nepriklausomą veikimą, ir veiksmingumą, taip pat jų įgaliojimų, galių ar struktūros pokyčius, ir užtikrinti nacionaliniu lygmeniu surinktų duomenų palyginamumą, objektyvumą ir patikimumą. Rodikliai neturi būti skirti reitingavimui arba konkrečioms rekomendacijoms atskiroms valstybėms narėms teikti.

Įgyvendinimo aktas priimamas laikantis 18a straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.
2. Ne vėliau kaip [7 metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos], o vėliau kas 5 metus valstybės narės pateikia Komisijai visą svarbią informaciją apie šios direktyvos taikymą. Tokia informacija apima bent duomenis apie lygybės įstaigų veikimą ir joje atsižvelgiama į lygybės įstaigų pagal 15 straipsnio b ir c punktus parengtas ataskaitas.
3. Komisija parengia šios direktyvos taikymo ir praktinio poveikio ataskaitą, remdamasi 2 dalyje nurodyta informacija ir papildomais susijusiais duomenimis, Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros ir Europos lyčių lygybės instituto surinktais nacionaliniu ir Sąjungos lygmeniu, visų pirma iš lygybės įstaigų ES lygmens tinklų ir kitų suinteresuotųjų subjektų.

17 straipsnis

Minimalieji reikalavimai

1. Valstybės narės gali priimti arba palikti galioti nuostatas, kurios yra palankesnės nei šioje direktyvoje nustatyti minimalieji reikalavimai.
2. Šios direktyvos įgyvendinimas jokiais aplinkybėmis nėra pagrindas mažinti apsaugos nuo diskriminacijos lygį, valstybių narių jau užtikrintą srityse, kurioms taikomos direktyvos 79/7/EEB, 2000/43/EB, 2000/78/EB ir 2004/113/EB.

18 straipsnis

Asmens duomenų tvarkymas

1. Valstybės narės užtikrina, kad lygybės įstaigos asmens duomenis galėtų rinkti ir tvarkyti tik jei to reikia užduočiai pagal šią direktyvą atlikti.
2. Valstybės narės užtikrina, kad lygybės įstaigoms tvarkant specialių kategorijų asmens duomenis, nurodytus Reglamento (ES) 2016/679 9 straipsnio 1 dalyje, būtų taikomos tinkamos ir konkrečios priemonės duomenų subjekto pagrindinėms teisėms ir interesams apsaugoti.

18a straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda komitetas. Tas komitetas – tai komitetas, kaip tai suprantama Reglamente (ES) Nr. 182/2011.
2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.

19 straipsnis

Panaikinti Direktyvos 2000/43/EB ir Direktyvos 2004/113/EB straipsniai

Direktyvos 2000/43/EB 13 straipsnis ir Direktyvos 2004/113/EB 12 straipsnis panaikinami. Nuorodos į tuose straipsniuose nurodytas vienodą požiūrį skatinančias institucijas laikomos nuorodomis į šios direktyvos 2 straipsnyje nurodytas lygybės įstaigas.

20 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės ne vėliau kaip [36 mėnesiai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad būtų laikomasi šios direktyvos. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.

Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

21 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

19 straipsnis taikomas nuo [20 straipsnio 1 dalyje nurodytos dienos].

22 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu

Pirmininkas / Pirmininkė
